

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy: Střední odborná škola stavební Karlovy Vary

Sabinovo náměstí 16, 360 09 Karlovy Vary

Autor: ING. HANA MOTYČKOVÁ

Název materiálu: VY_32_INOVACE_07_RELATIVNÍ MAJETKOVÁ PRÁVA I_P1-2

Číslo projektu: CZ 1.07/1.5.00/34.1077

Tematická oblast : PRÁVO PRO 1. - 2. ROČNÍK

Datum tvorby: 9. 9. 2013

Datum ověření: 10. 9. 2013

Klíčové slovo: závazek, pohledávka, dluh, směnka, lichva, závdavek, poukázka, vady

Anotace: Prezentace je určena pro žáky 1. - 2. ročníku oboru vzdělání Podnikání, výklad formou prezentace žákům vysvětluje pojem závazkové právo, druhy závazků, zásady smluvního práva, vznik závazků, změny závazků, obsah závazků, odpovědnost za vady.

Relativní majetková práva

- ❑ = práva, která působí proti všem, ale i specificky proti konkrétnímu subjektu **(subjektivnímu právu jednoho odpovídá povinnost druhého)**
 - ❑ **Závazkové právo je souhrn právních norem o závazkových vztazích**
 - ❑ **závazek** = povinnost, která vyplývá z tohoto právního vztahu
 - ❑ **pohledávka** = právo požadovat po druhém účastníkovi právního vztahu nějaké plnění, stane-li se splatnou, stává se nárokem (plnění se lze domoci žalobou u soudu)
-

Relativní majetková práva

- ❑ **dluh** = povinnost poskytnout druhému účastníkovi právního vztahu nějaké plnění
- ❑ věřitel = ten, kdo má pohledávku
- ❑ dlužník = ten, kdo má dluh
- ❑ **jednoduchý závazkový právní vztah** = na straně věřitele a dlužníka pouze jeden subjekt
- ❑ **společný závazkový právní vztah** = na obou stranách více subjektů

Relativní majetková práva

- ❑ **Druhy závazků**
- ❑ **dílčí závazek** = každý spoluvěřitel nebo každý spoludlužník je zavázán jen do svého podílu
- ❑ **solidární závazek** – vychází buď z právních předpisů nebo dáno smlouvou
- ❑ témuž věřiteli splnit celý dluh společně a nerozdílně (jeden za všechny a všichni za jednoho) – pokud jeden dlužník zaplatil za všechny – právo postihu (regrese) vůči ostatním

Relativní majetková práva

- ❑ **nedílné závazky** = předmět je nedělitelný – musí se plnit celý dluh najednou, vůči kterémukoliv ze spoluvěřitelů (jejich souhlas)
 - ❑ **Vznik závazků**
 - ❑ závazky vznikají **z právních jednání, z rozhodnutí soudu, z jiných skutečností stanovených zákonem**
 - ❑ základem vzniku i jiné skutečnosti – dražba – příklepem
 - ❑ **úřední rozhodnutí** - zákon přiznává soudu právo závazkový vztah svým rozhodnutím založit (rozhodnutí – konstitutivní povahu)
-

Relativní majetková práva

- ❑ **právní jednání** – smlouvy
 - ❑ **Zásady smluvního práva:**
 - ❑ **zásada smluvní svobody** (autonomie vůle) stran – každý právo uzavřít smlouvu, sám si určí s kým, formu, obsah, typ, odstoupit od smlouvy – dobré mravy, neškodit – omezení zákonem
 - zákon může stanovit povinnost uzavřít smlouvu
 - ❑ **zásada pacta sunt servanda** – právní povinnost dodržovat uzavřené smlouvy a plnit závazky z nich plynoucí, porušení smlouvy = porušení práva
-

Relativní majetková práva

- výjimka: po uzavření smlouvy – změna podmínek – znevýhodnění jedné strany – dohoda, jinak soud (právo na obnovení jednání o smlouvě do 2 měsíců)
 - ❑ **Zásada ochrany dobré víry** (bona fides) – zákon chrání toho, kdo jedná v dobré víře
 - ❑ **Zásada rovnosti stran**
 - ❑ Závazkové právní vztahy vznikají i z **protiprávních jednání** – **protiprávní čin** = porušení povinností stanovených zákonem nebo smlouvou (škůdce a poškozený)
-

Relativní majetková práva

- ❑ závazkové právní vztahy vznikají i z právních skutečností – odpovědnost za škodu – zákonem stanovená objektivní odpovědnost – ke vzniku závazkové vztahu stačí, že nastala určitá událost
 - ❑ **Jednotlivé složky (náležitosti) smlouvy** nemají stejný právní význam (relevanci)
 - **podstatné složky** – bez nich by smlouva nevznikla, nebyla identifikována
 - **obvyklé** – nejsou nezbytná
 - **nahodilé** – upravují otázky podružné
-

Relativní majetková práva

- ❑ **Směnka** – vystavením směnky vzniká závazek
 - určitá osoba se zavazuje poskytnout vlastníkovu směnky určité peněžité plnění
 - **vlastní** – výstavce (ten, kdo ji vydal) se zavazuje vyplatit majiteli uvedenou sumu
 - **cizí** – trata – výstavce (trasant) se přímo nezavazuje vyplatit, ale dává příkaz další osobě (směnečníkovi - trasát), aby zaplatil majiteli směnky
 - **indosant** – převod směnky na jinou osobu rubopisem (indosamentem) = osoba převádějící
 - **aval** – ručitel, podepíše směnku, přebírá závazek
-

Relativní majetková práva

☐ Změny závazků

- týkají se buď obsahu nebo subjektů

☐ Změny v subjektech závazků – rozhodnutím soudu, zákon uvádí obecné důvody změny (postoupení pohledávky)

- **postoupení pohledávky** – změna v osobě věřitele, i bez souhlasu dlužníka, smlouva mezi původním a nastupujícím věřitelem, změnu oznámit dlužníkovi
 - některé pohledávky nelze postoupit (zanikají smrtí věřitele nebo je vylučuje dohoda)
-

Relativní majetková práva

- **Převzetí dluhu** – změna v osobě dlužníka, se souhlasem věřitele (zabránění zhoršení svého postavení v závazkovém vztahu), smlouva mezi původním dlužníkem a třetí osobou
- zákon připouští: smlouva mezi věřitelem a další osobou bez souhlasu původního dlužníka – nový dlužník se stává dlužníkem vedle původního

Relativní majetková práva

- **Přistoupení k dluhu** – smlouva věřitele s dalším dlužníkem, bez souhlasu původního, nový dlužník je povinen plnit dluh (peněžitý) s původním dlužníkem společně a nerozdílně, věřitel žádat splnění dluhu po kterémkoliv z dlužníků – dlužník, který zaplatil má právo žádat po druhém dlužníkovi, aby mu zaplatil, co za něj uhradil
 - **Převzetí plnění** – nedochází k záměně dlužníka, závazkový vztah mezi věřitelem a dlužníkem nezměněn, vzniká další vztah – dohoda mezi dlužníkem a přejímatelem – splní dluh, má povinnost pouze vůči dlužníkovi
-

Relativní majetková práva

- **Převzetí majetku** – někdo převezme od zcizitele veškerý majetek – na majetku dluhy, odpovídá za ně společně a nerozdílně s tím, od koho majetek nabyl (o dlužích věděl při uzavírání smlouvy)
 - **nabyvatel** odpovídá za dluhy do výše hodnoty majetku, který nabyl
 - **nabyvatel** – osoba blízká – odpovídá za dluhy bez ohledu na hodnotu nabytého majetku (neplatí, pokud o dlužích nevěděla)
-

Relativní majetková práva

- **Obsah závazků** – obsahem jsou práva a povinnosti smluvních stran
 - dlužník je povinen něco dát, něco konat, něčeho se zdržet, něco strpět
 - věřitel má právo to od něj požadovat
 - smlouva – může být úplatná, výše úplaty sjednat nebo platí obvyklá cena v místě a čase
 - **lichva** – při uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozrušení – neplatná smlouva
-

Relativní majetková práva

- **závdavek** – potvrzení, že smlouva byla uzavřena
 - funkce zajišťovací – závdavek si může věřitel ponechat až do splacení dluhu
 - funkce sankční
 - dlužník dluh nesplní, pak závdavek propadá věřiteli
 - věřitel nesplní smlouvu, musí vrátit dvojnásobek závdavku dlužníkovi
 - **Změny v obsahu závazků** – dohodou, porušením právní povinnosti - prodlení
-

Relativní majetková práva

- **Změna dohodou** – původní vztah mezi věřitelem a dlužníkem nezaniká, mění se (změna místa plnění, způsobu plnění, splatnosti)
 - **novace** – změny jsou tak závažné, že původní závazek zanikl a dohodou vznikl nový
 - **narovnání** – změny v obsahu závazku – dohoda mezi dlužníkem a věřitelem, kterou se odstraňují neshody ve vzájemných právech a povinnostech, vzniká nový právní vztah
-

Relativní majetková práva

- **Prodlení dlužníka** – nesplní svůj dluh řádně a včas
 - dostane se do prodlení – povinnost splatit dluh, ale věřitel má právo od smlouvy odstoupit, vrácení toho, co už si strany plnily
 - prodlení s plněním peněžitého dluhu - úroky z prodlení
 - prodlení s plněním věci (vrátit vypůjčenou věc) – nese dlužník odpovědnost za ztrátu
 - **Prodlení věřitele** – od dlužníka nepřijme včas a řádně nabídnuté plnění nebo neposkytne součinnost
-

Relativní majetková práva

- **Zajištění a utvrzení dluhů**
 - porušení závazkové povinnosti – sankce, náhrada škody, žaloba
 - občanské právo – specifické prostředky k ochraně práv věřitele v závazkových vztazích:
 - **zajišťovací prostředky** - ručení, dohoda o srážkách ze mzdy, zajištění závazků převodem práva, postoupení pohledávky, jistota (kauce), finanční záruka a právo zástavní a zadržovací
 - **prostředky utvrzující dluh**: smluvní pokuta, uznání dluhu
-

Relativní majetková práva

- **Zánik závazků** – **právním jednáním jednostranným** (splněním, uložením do úřední úschovy, odstoupením od smlouvy, jednostranným započtením), dohodou - **právním jednáním dvoustranným** (rozvázání závazku, novace, narovnáním , smlouvou o započtení), **smrtí, uplynutím doby, splynutím a výpovědí, rozhodnutí státního orgánu, ze zákona**
-

Relativní majetková práva

- **Splnění** – dlužník poskytne věřiteli to, co je předmětem závazku
 - splnit může i zástupce dlužníka (zákonný nebo smluvní), další osoby – ručitel, pojišťovna (pojistná smlouva, právní předpis)
 - právo i povinnost přijmout plnění – věřitel, zástupce (oprávnění plnění přijmout)
 - dlužník – splnit celý dluh najednou, ale věřitel povinen přijmout i částečné plnění - neodporuje účelu smlouvy, povaze závazku
-

Relativní majetková práva

- **Uložení do úřední úschovy** – podmínky: připouští to povaha dluhu (peníze), věřitel je neznám nebo nepřítomen, soud může odmítnout přijmout do úschovy (nejsou podmínky)
 - **Odstoupení od smlouvy** – stanoveno v zákoně nebo se účastníci dohodli
 - **Zánik závazku dohodou** – nemusí vzniknout závazek nová, ale také zánik závazku dohodou o jiném závazku, závazek zaniknout zaplacením odstupného
-

Relativní majetková práva

- **Nemožnost plnění** – až po vzniku závazku, pokud nebylo možno splnit závazek při uzavírání smlouvy - právní jednání neplatné, závazek by nevznikl
 - po vzniku závazku zanikl předmět plnění
 - nedovolenost plnění – dispozice s věcí je omezena (střelná zbraň)
 - **Splynutí** – spojení věřitelství a dlužnictví v jedné osobě (nájemce se stane vlastníkem koupí pozemku), dochází při dědění
-

Relativní majetková práva

- **Započtení (kompenzace)** – závazek může zaniknout dohodou nebo ze zákona
 - pohledávky jsou vzájemné – dohoda o započtení
 - **Poukázka (assignace)** – změna v subjektech závazkových vztahů
 - zaplacení dluhu, poskytnutí úvěru
 - poukazník vybrat plnění u poukázaného
 - poukázaný se zmocňuje, aby plnil poukazníkovi na účet poukazatele
-

Relativní majetková práva

- **Řádné plnění – odpovědnost za vady**
 - smlouvy **úplatné** (vzájemné plnění) a **bezplatné** (darovací, výpůjčka)
 - **vady věci** – kdo plní jinému za úplatu – věc má v době plnění vlastnosti, které si smluvní strany ve smlouvě vymínily nebo jsou u přenechané věci obvyklé
 - věc lze použít podle povahy a účelu
 - **vady faktické** = týkají se vzhledu, jakosti, množství, funkčnosti
 - **vady právní** – nedostatky, mají za následek, že kupující nezískal k věci všechna práva
-

Relativní majetková práva

- vada – projevit v určitém období – **záruční odpovědnost za vady** – záruční list
 - **zákonná (mimozáruční) odpovědnost za vady** – vada existuje již při plnění
 - **vady zjevné** – do očí bijící – prodávající za ně neodpovídá
 - **vady skryté** – avšak je možnost si je zjistit ve veřejném seznamu – nesmí prodávající uvést, že žádnou právní vadou netrpí
 - po zjištění vady – včas ohlásit zciziteli (notifikace) – vady se reklamují
-

Relativní majetková práva

- **odstranitelné vady** - bezplatné odstranění vady nebo sleva z ceny věci, opakované opravy (třikrát) –pak vada neodstranitelná
 - **neodstranitelné vady** – věc nelze řádně užívat – sleva z ceny, odstoupení od smlouvy
 - náhrada nutných a účelně vynaložených nákladů, které vznikly v souvislosti s uplatněním práva z odpovědnosti za vady – do jednoho měsíce od uplynutí záruční doby
-

Opakování

Čeho se týkají změny závazků?

Co je závazek a pohledávka?

Čemu se říká úřední úschova?

Jaké rozlišujeme vady?

Zdroje:

- Ryska, R. *Právo pro střední školy*. Praha: Fortuna, 2010. ISBN 978-80-7173-010-9
 - Šíma, A.; Suk, M. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-490-2
 - Kučera, R. *Základy práva*. Brno: MU v Brně, 2002. ISBN 80-210-2940-4
 - Zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník

 - Kliparty jsou volně přístupné v programu Word.
-